

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra To verdener (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "To verdener", i Hjortø, Knud: *To verdener*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2008, s. 170. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_18-shoot-idm140047356806240/facsimile.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: To verdener

Ligesom Julius Clausen sætter den kulturradikale Gelsted imidlertid uden videre lighedstegn mellem Grandlevs og Helgas opgør og så Grandlevs opgør med tidens ny barbari, dens foragt for al tænkning, der ikke er praktisk anvendelig – et synspunkt, der er mere forenkende end den konservative Gnutzmanns. Artiklen, der senere, med mindre væsentlige ændringer, bringes i værket *Danske digtere i det 20. århundrede* (1951–1952) og gentages i værkets andenudgave fra 1965–1966, indeholder den hidtil mest udtømmende gennemgang af *To verdener*.

Som den eneste går Oluf Friis i sin letlæselige *Knud Hjortø. Karakteristik og Bibliografi* (1924) nøjere ind på Helgas splittelse mellem identiteten som kunstner og ønsket om at elske helt. Men især hæfter man sig ved forfatterens betagelse af det overbevisende Helga-portræt, billedet af pigen med øjne »blaa som Slaaen, Duggen er gaet af». De små, men markante enkeltheder i hendes ydre afspejler det indre. »Ingen anden af Hjortøs Figurer har en saadan Rigdom af sjælelige Nuancer og Overgange i sit Væsen som hun, og samtidig en sådan Fasthed og sund og sikker Ligevægt i Karakteren». Karakteristikken, den første Hjortø-monografi, er opdelt i kapitler som »Hjortø som Psykolog», »Sprog og Stil», »Menneskebilledet og Livsanskuelse» og belyser på den måde værkerne på flere led. Bibliografien (ved Frits Johansen) har 309 numre, men har altså ikke forfatterens sidste titler med.

Både Jørgen Bukdahl og den noget ældre Henri Nathansen ser i henholdsvis *Det moderne Danmark* (1931) og *Portrætsudier* (1930) udelukkende modsætningerne mellem Helga og Grandlev som uforeneligheder mellem kvinde og mand, ikke som forskelle mellem en kunstners og en filosofis tilgang til livet. Nathansen kritiserer med nogen ret bogen for, at dens situationer ikke er meget sansbare, i det mindste ikke, når man som han sammenligner med uafrystelige scener hos fx J.P. Jacobsen i *Niels Lyhne* og hos Pontoppidan i *Det forjættede Land* og *Lykke-Pet*. Bukdahls omtale af bogen indskrænker sig i det store og hele til et handlingsreferat.

Generelt er kritikken fuld af respekt for Hjortøs tankemæssige klarhed og energi og hans psykologiske indsigt, men finder, at *To verdener* med sin ringe vægt på det narrative er forbeholdt de få læsere.